

Vastuullinen markkinatalous

JA SEN VAIKUTUKSET SUOMEN TULEVAISUUTEEN

Puhutaan markkinataloudesta

KESKIVERTOSUOMALAISELLE menee hyvin, olemme saaneet kuulla. Me kokoomuksessa päätimme kuunnella ihmisiä ja tiedätkö mitä: me emme löytäneet keskivertosuomalaista. Me löysimme ihmisiä, joilla menee hyvin ja ihmisiä, joilla ei mene lainkaan hyvin. Löysimme ihmisiä, joilla on mielenkiintoinen työ ja ihmisiä, jotka ovat melkein jo menettäneet toivon työn saamisesta.

Me löysimme lapsia, joilla on tasapainoinen ja onnellinen koti, mutta löysimme myös syrjäytyneitä nuoria, jotka kaipasivat aikuista; isää tai äitiä. Me löysimme eläkeläisiä, jotka tulevat hyvin toimeen ja heitä, jotka ovat köyhiä ja yksin. Löysimme elämäänsä tyytyväisiä yrittäjiä, rakennusmiehiä, optiomiljonäärejä ja lastentarhanopettajia.

Mutta me löysimme myös niitä, jotka tarvitsisivat hoitoa mutta ovat juuttuneet jonoon. Löysimme erilaisia ihmisiä erilaisissa elämäntilanteissa. Keskivertosuomalaista me emme löytäneet.

IHMISTEN TARINAT vahvistavat ajatteluamme. Me poliitikot emme voi rakentaa kenenkään elämää valmiiksi, tai estää murheiden syntymistä, mutta voimme ohjata päätöksillä Suomea suuntaan, joka tuo ihmisille tulevaisuuden uskoa - toivoa paremmasta huomisesta. Kokoomuksen mielestä tämän päivän Suomen suurin ongelma ei ole aineellinen vaan henkinen. Siksi ihmisten ongelmia ei ratkaista poliittisilla silmäkääntötempuilla. On mentävä syvemmälle. Tarvitaan uutta ajattelua.

Tarvitaan muutos, joka uudistaa ilmapiirin. Tarvitaan rakenteiden ravistelua. Poliitiikka ei ole vain rahanjakoa tai voimavarojen jyvittämistä eri sektoreille.

Politiikan tehtävä on luoda ihmisille hyvä yhteiskunta, jossa he voivat itse vaikuttaa oman elämänsä suuntaan. Siitä syntyy elämänusko ja onnellisuus. Tämä on Kokoomuksen tavoite.

ME KANNATAMME vastuullista markkinataloutta. Vastuullinen markkinatalous on maksuton koulu, josta valmistuu sekä mestareita että maistereita, joista kaikki löytävät koulutustaan vastaava työtä.

Vastuullinen markkinatalous on laadukasta terveydenhuoltoa, mutta myös halua pitää itse huolta omasta terveydestä. Vastuullinen markkinatalous on neuvoloita, päiväkoteja ja palvelutaloja. Mutta myös halua ottaa itse vastuuta omasta elämästä ja halua kantaa vastuuta lähimmäisistä. Vastuullinen markkinatalous arvostaa ahkeruutta ja yritteliäisyyttä ja myös palkitsee niistä.

Kokoomuksen mielestä yhteiskunnan ongelmat syntyvät siellä, missä markkinataloutta ei osata käyttää oikein. On yrittäjiä, jotka jättävät työntekijän palkkaamatta byrokratian ja raskaan säätelyn vuoksi. On niitäkin, jotka olisivat valmiita tekemään töitä, mutta laskutaitoisina huomaavat, että työn vastaanotto ei aina kannata. Molemmat ovat esimerkkejä siitä, että asiat on hoidettu huonosti ja järjestelmä kaipaa tuulettamista.

PUOLUEISTA KOKOOMUS tuntee markkinatalouden ylivoimaisesti parhaiten. Kokoomus on uskaltanut kannattaa sitä myös silloin, kun se ei ole ollut muodikasta. Markkinatalous ei ole päämäärä eikä arvo.

Se on työkalu, jolla hyvinvointi saadaan aikaan. Se on hyvä renki, mutta huono isäntä. Taitamattomasti ohjattuna se johtaa ongelmiin: vääränlaiseen tehokkuusajatteluun ja tilanteeseen, jossa heikoimmat jäävä jalkoihin. Tätä ei saa hyväksyä. Tarvitaan vastuullisuutta. Yhteisen turvaverkon on aina huolehdittava heikommista. On katsottava, että ympäristö kestää talouskasvun paineessa.

Vastuullisuutta edustavat päätökset, joista lapsemmekin voivat olla ylpeitä. Kokoomuksen tavoitteena on Suomi, joka on kannustava, luova ja välittävä.

Jyrki Katainen

Elli Eläkeläinen **Petra Pensionär**

Elli, 73, asuu kerrostalokaksiossa. Postinkantajana työuransa tehnyt mies kuoli joitakin vuosia sitten. Aikuiset lapset asuvat eri puolilla Suomea. He käyvät Ellin luona muutaman kerran vuodessa.

"Alakerran Saimin kanssa me ollaan kuin siskokset, jo kolmekymmentä vuotta on oltu ystävät ja tehty marjareissut ja muut yhdessä. Vuoropäivin Saimi on käynyt minulla syömässä, ja sitten minä olen ollut Saimilla."

Elli on tehnyt pitkän työuran kätilönä. Osake on hänen omassa omistuksessaan, ja nyt jo velatonkin.

Viime vuosi mullisti Ellin elämän: hänelle tuli aivohalvaus. "Olin pihalla tamppaamassa mattoja, kun alkoi silmissä sumeta ja oksettaa. Seuraava muistikuva on sairaalan osastolta."

Aivohalvaus oli onneksi lievä ja Elli pääsi jo viikon päästä takaisin kotiin. Alkoi uuden elämän opettelu. Oikea käsi ei toimi kunnolla. Moni kodin askare, joka ennen hoitui vaivattomasti, on nyt ison ponnistuksen takana. "On myös uuden kohtauksen pelkoa. Syksy on ollut vaikea, pimenevät illat ovat vieneet mielen matalaksi."

Vaikka Elli on toipunut varsin hyvin, apu olisi kuitenkin tarpeen. Saimi on tukena, mutta hänelläkin on jo ikää. "Tässä on pitänyt miettiä kaikenlaisia ratkaisuja. Haluaisin asua kotona, mutta varaa ei kuitenkaan ole kummoisiin aputoimiin", Elli miettii. Elli on ystäviltaan kuullut, että toisissa kunnissa on ikäihmisille järjestetty kunnan kotipalveluita - toisissa ei.

Vastuulliseen markkinatalouteen kuuluu se, että Ellillä on edellytykset hyvään elämään:

1. Kunnallisen palvelusetelin käyttöalaa on laajennettava niin, että kunta voi myöntää palvelusetelin myös kotisairaanhoidon. Tällöin Elli voi itse valita tarvitsemansa kotihoidon ja asua omassa kodissaan vielä pitkään. Vanhuspalveluille on säädettävä valtakunnalliset kriteerit, jotta palveluiden laatu ja saatavuus ei vaihtele sen mukaan, missä kunnassa henkilö sattuu asumaan.
2. Eläkkeensaajan hoitotukea sekä korotettua hoitotukea on nostettava 20 eurolla kuukaudessa.
3. Kansaneläkkeen ja työeläkkeen indeksejä on parannettava. Indeksien on otettava huomioon aiempaa vahvemmin lääkkeiden hintojen nousu ja hoitokulut.
4. Lääkkeiden hintaa laskee arvonalisäveron poistaminen, mikä parantaa Ellin toimeentuloa.
5. Myös Kokoomuksen esitys eläkeläisten verotuksen alentamisesta palkansaajien tasolle auttaa Elliä.
6. Yhteiskunnan lakisääteisten palveluiden lisäksi tarvitaan myös vapaaehtoista kansalaistoimintaa. Tarvitaan ihmisen vastuuta toisesta ihmisestä. Vanhustyön järjestöt tekevät tärkeää työtä ja lievittävät vanhusten yksinäisyyttä. Näiden kansalaisjärjestöjen tukea on lisättävä ja yritysten niille antamat lahjoitukset on muutettava verovapaiksi.

Kirsti Kotitalousyrittäjä Hulda Hushållsföretagare

Kirsti, 41, asuu Oulussa miehensä Heikin kanssa. Perheeseen kuuluu kaksi lasta Kirstin aiemmasta avioliitosta, 10-vuotias Taneli ja 8-vuotias Perttu, sekä Kirstin ja Heikin yhteinen lapsi Olivia.

Kirsti jätti aikoinaan koulut kesken ja meni siivoustöihin. Kun vuonna 1997 otettiin käyttöön kotitalousvähennys ja perheet alkoivat käyttää kotitalouspalveluita aiempaa enemmän, Kirsti uskalsi perustaa Kotisiivous Oy:n.

Nyt Kotisiivouksessa on jo kymmenen kokopäiväistä työntekijää. Yrityksen kasvua hidastaa se, että ihmiset eivät ota työtä vastaan. Kirstiä kiukuttaa, että normaalia työtä on julkisuudessa alentavasti kutsuttu "piikatyöksi".

Kirstille vastuullinen toiminta työnantajana on kunnia-asia. Hän kantaa huolta työntekijöidensä voinnista ja jaksamisesta kannustaen heitä liikkumaan ja nauttimaan kulttuurista.

Yrittäjänä Kirsti on epätasa-arvoisessa asemassa lasten sairastaessa. Hän ei saa vähentää verotuksessa omien lastensa sairastelun aiheuttamia hoitokustannuksia. Asiaa hankaloittaa se, että Heikin työ vie hänet viikoiksi Vantaalle. Lastenhoidon ohella tämä vaikuttaa perheen toimeentuloon: kahden asunnon ja kahden jääkaapin pitäminen kustantaa aina lisää - puhumattakaan työmatkoista. Yrittäjän elämää Kirsti ei silti vaihtaisi mihinkään.

Tulevaisuudessa Kirsti toivoo voivansa palvella useampia asiakkaita, kasvattaa yritystään ja laajentaa muihinkin kotitalouspalveluihin.

Kokoomus haluaa tukea ihmisten työllistymistä ja yrittämistä:

1. Työnvälitystä on tehostettava ja sosiaaliturvaa muutettava nykyistä kannustavammaksi. Työttömyyspäivärahan maksaminen on tehtävä niin nopeaksi, että lyhytaikaisen työsuhteen päätyttyä työttömyyspäivärahan maksu jatkuu välittömästi. Työn vastaanottamisen pitää aina olla kannattavaa. Tämä on vastuullista markkinataloutta.
2. Työnantajia voidaan kannustaa huolehtimaan työntekijöidensä voinnista ja jaksamisesta. Liikunta- ja kulttuurisetelien verottomuus yksi kannustin, jonka voimassaolo on turvattava.
3. Yrittäjän tulee saada vähentää verotuksessa kulut, jotka syntyvät oman sairaan lapsen hoitamisesta.
4. Vanhemmuuden ja yrittäjyyden yhteensovittaminen on haastavaa, koska yrittäjän työajat ovat epäsäännöllisiä, päivät pitkiä ja lomina vaikea pitää. Yksi helpotuksen mahdollisuus on jatkaa yrittäjien sijaispalvelujärjestelmää ja laajentaa kokeilu koko maahan.
5. Kokoomus on esittänyt uutta verovähennystä Heikille ja muille, jotka viikoittain joutuvat työn takia asumaan eri paikkakunnalla kuin perheensä. Näin korvattaisiin kohonneita elinkustannuksia, kuten asumismenoja. Vähennyksen määrän tulee olla 3 000 euroa vuodessa.
6. Kotitalousvähennys on osoittautunut toimivaksi ja tehokkaaksi keinoksi hankkia apua kotitöihin. Vähennystä on parannettava nostamalla sen enimmäismäärä 2 300 euroon vuodessa myös remonttitöiden osalta. Vähennyksen käyttöalaa on laajennettava kotitalouden hankkimisiin atk-palveluihin ja digiboxin asennukseen.

Liisa ja Lars Lapsiperhe Bitte och Börje Barnfamilj

Liisa, 35, on yo-merkonomi, joka työskentelee suunnittelijana viestintäyrityksessä. Hänen miehensä Lars, 38, on suomalaisen vientiyrityksen myyntitehtävissä. Heillä on 7-vuotias poika Luukas. He asuvat Espoossa.

Larsin työ on varsinaista matkustamista. Työn ja perheen yhteensovittaminen on haasteellista - varsinkin kun isovanhemmat asuvat satojen kilometrien päässä. Luukakselle on palkattu hoitotäti illoille.

Liisa haluaa tehdä uraa tärkeinä pitamiensä asioiden parissa ja on siksi valmis panostamaan työhön. Hän on jopa miettinyt oman viestintäyrityksen perustamista. Ennen yrityksen perustamista Liisa haluaisi tehdä muutaman vuoden lyhennettyä työpäivää, jotta voisi olla enemmän Luukaksen kanssa. Se ei kuitenkaan ole ison asuntolainan vuoksi taloudellisesti mahdollista.

Lars olisi halunnut Luukaksen syntymän jälkeen jäädä kotiin hoitovapaalle, mutta yrityksen kulttuuriin se ei sopinut. Larsia harmittaa, että isiä syyllistetään siitä, etteivät he halua hoitaa lapsiaan.

Luukas on sairastellut. Hänellä on todettu astma. Liisa ja Lars joutuvat säännöllisesti viemään Luukasta lääkärille, mutta Kelan maksamat korvaukset kattavat vain pienen osan lääkärin laskusta.

Liisa, Lars ja Luukas viettävät kesälomat Larsin vanhempien mökillä Turun saaristossa. Luukas haluaisi uida joka päivä, mutta sinilevä, merellä seilaavat öljytankkerit ja risteilijöiden päästöt hirvittävät.

Vastuullisessa markkinataloudessa ei tuijoteta vain tulosta - tärkeää on myös työntekijöiden ja heidän perheidensä hyvinvointi:

1. Työ- ja muun elämän sovittaminen on koko yhteiskunnan haaste. Suomen talous kasvaa nopeasti, mutta loppuun palamisesta on tullut suoranaisten epidemia.
2. Pienten lasten vanhemmilla on oltava mahdollisuus lyhennettyyn työpäivään. Tämä oikeus on ulotettava siihen saakka, kun lapsi on käynyt peruskoulun kolmannen luokan. Osittaisen hoitorahan maksaminen on ulotettava kolmivuotiaisiin sekä kolmasluokkalaisiin. Osittaisen hoitorahan tasoa on nostettava, niin että se vastaa paremmin työpäivän lyhentämisestä johtuvaa palkan menetystä.
3. Jotta työelämän tasa-arvo toteutuisi, olisi tärkeää, että myös isät osallistuvat lasten- ja kodinhoitoon. Isyysvapaata onkin pidennettävä kahdella viikolla.
4. Yksityisen hoitotuen tasoa on nostettava nykyisestä 137 eurosta 180 euroon kuukaudessa ja kotitalousvähennystä on kehitettävä. Myös kotihoidon tukea on ensi vaalikaudella kehitettävä.
5. Lääkäripalkkioista sekä hammaslääkäripalkkioista maksettavien Kela-korvausten tasoa on nostettava 50 prosenttiin todellisista kustannuksista.
6. Suomenlahden tilan parantamiseksi tarvitaan kansainvälisen yhteistyön tiivistämistä kansallisten toimien lisäksi. Yhdyskuntien jätevesien käsittelyn pitkistä siirtymäajoista on luovuttava Itämeren valuma-alueen EU-jäsenmaissa. Suomessa maa- ja kalatalouden ravinnepäästöjä on vähennettävä mm. perustamalla lisää suojavyöhykkeitä.

Matti ja Malla Maanviljelijä Johan och Jenny Jordbrukare

Matti, 30, on agrobiologi. Hän on ison valinnan edessä. Maatilan ainoana poikana hänet on kasvatettu ja koulutettu viljelijän työhön. Talo on saman suvun hallinnassa jo kahdeksannessa polvessa. Isä ja äiti lähestyvät eläkeikää. Edessä on sukupolvenvaihdos: Matti haluaisi ottaa tilan hoitoonsa vaimonsa Mallan, 28, kanssa.

Mattia hirvittää valtava laina, joka pitäisi ottaa tilan lunastamiseksi vanhemmilta ja sisarusuuksien maksamiseksi. Sitten pitäisi vielä investoida. Jos ottaa tilan hoitaakseen, pitää valita tuotantosuunta. Lehmä on tällä hetkellä parisenkymmentä. Navetta on vanhanaikainen ja laajentamisen tarpeessa. Laajentaminen ja isompi lehmäluku vaatisi peltomäärän lisäämistä rehuomavaraisuuden ja lannanlevitysalan vuoksi.

Investointi maksaa satojatuhansia eikä varmuutta valtion tuesta ole, kun Maatalouden kehittämisrahaston varat ovat vähissä. Samasta rahastosta nuori viljelijä saa myös käynnistysavustusta - mutta käsittelyajat ovat tolkkottoman pitkiä.

"Maidontuotanto on ollut edes jonkin verran kannattavaa, mutta suurituloista. Epävarmuutta lisää nämä kaikki neuvottelut EU:ssa - kun ei voi olla varma miten niissä Suomi pärjää!" Matti viittaa ns. vakavien vaikeuksien tukineuvotteluihin. "Viimeksi nämä artiklat 141-neuvottelut menivät huonosti. Ministeri ei saanut yhtään tavoitetta lävitse", Matti valittaa.

Matin mielenrauhaa ei helpota se, että jälleen kerran vaalien alla keskusteluun on noussut kiinteistöveron laajentaminen myös maa- ja metsätalousmaahan.

Iloisiakin uutisia on: Malla on raskaana ja kaksoiset tuloillaan! Se vähän askarruttaa, miten lomitus- ja sijaisapuasiat hoituvat. "Olisi se mukava perheen kanssa viettää myös yhteistä aikaa - ettei elämä olisi pelkkää työntekoa", Matti tuumaa. Sijaisapuakin tulevaisuudessa varmaan tarvitaan, jos lapset sairastavat eikä Malla pääse navettaan. Vanhaa emäntää ja isäntää ei voi aina vaivata, varsinkin jos he muuttavat kirkonkylälle, kuten puhetta on ollut.

Kokoomus haluaa varmistaa sen, että maata kannattaa viljellä Suomessa jatkossakin:

1. Punamultahallitus ei ole huolehtinut Maatalouden kehittämisrahaston pääomista. Niitä tulee lisätä, jotta voidaan varmistaa nuorten viljelijöiden aloitustuet ja investointituet uusinvestoinneille ja laajennuksille. Artikla 141-neuvotteluissa (ns. vakavien vaikeuksien tuki) pitää onnistua ja varmistaa kotieläintalouden kansallisten tukien mahdollisuus myös A- ja B-alueilla.
2. Maatalouden luopumistukilakia on muutettava niin, että luopumistuen saa myös vuokraamalla pellot aktiiviviljelijöille. Näin edistetään maatalouden rakennekehitystä.
3. Kiinteistövero ei pidä ulottaa koskemaan maa- ja metsätalousmaata.
4. Kotieläintilojen lomapäiviä tulee lisätä vähintään yhdellä päivällä ja samalla pitää huolehtia myös riittävästä sijaisaputoiminnasta.

Mia Medianomi Mia Medianom

Mia, 26, on valmistunut ammattikorkeakoulusta viestinnän koulutusohjelmasta. Pääaineena Mialla oli audiovisuaalinen mediatuotanto. Viime vuodet hän on tehnyt kaikenlaisia keikkatöitä, jotka eivät ole vastanneet Mian saamaa koulutusta.

Opintoihin kuului pakollinen työharjoittelu, joka onnistui Mialta oman alan huippufirmassa erinomaisesti. Yritys kuitenkin myytiin osaksi suurempaa yritystä, johto vaihtui eikä Mialle löytynyt enää paikkaa.

Valmistumisen jälkeen Mia on yrittänyt hakea töitä monesta yrityksestä. Viime viikolla hän oli jo toistamiseen työhaastattelussa pienessä paikallisessa mediafirmassa, ja sai kuulla olevansa loppusuoralla erään toisen hakijan kanssa.

Mian palkkaamista pohtiva yrittäjä Ari on vaikean paikan edessä. Hänen on valittava Rikun ja Mian välillä: molemmilla on sama koulutus ja yhtä paljon työkokemusta.

Työhaastattelussa Mia kertoi olleensa naimisissa Petrin kanssa jo kaksi vuotta. Aria mietityttääkin, onko Mialla ja Petrillä suunnitelmassa perheenisäystä. "Ei se mies mikään tollo ole", Mia sanoo. "Sillä on itselläänkin kolme lasta, kyllä se ymmärtää. Mutta sen on oikeasti mietittävä seurauksia omalle yritykselleen."

Ari on laskenut kykenevänsä juuri ja juuri palkkaamaan yhden uuden työntekijän helpottamaan henkilökunnan työkuormaa. Jos Mia pian jäisi äitiys- ja vanhempainlomalle,

siitä tulisi yritykselle lisäkustannuksia, joita yhteiskunta ei korvaa. Tämä voisi kääntää tilanteen kilpailevien yritysten voitoksi.

Kokoomuksen mielestä Mia on ansainnut koulutuksen, jonka avulla hän myös työllistyy:

1. Koulutuspolitiikkaa on suunniteltu huonosti, ja ns. "muotialoilla" on enemmän työnhakijoita kuin työpaikkoja. Kaikille ei riitä koulutusta vastaavaa työtä. Jatkossa pitää lisärahalta palkita niitä ammatti- ja ammattikorkeakouluja, joista valmistuneet työllistyvät parhaiten koulutustansa vastaavaan työhön. Näin estetään koulutusresurssien nykyisenkaltainen haaskaus. Tämä on vastuullista markkinataloutta.
2. Työntekijän vanhemmuudesta työnantajalle nykyisin aiheutuvat kustannukset on täysimääräisesti korvattava verovaroista. Näin Mian kaltaisessa tilanteessa olevien nuorten naisten on helpompi saada vakituinen työ omalta alaltaan.
3. Perhe- ja työelämän yhteensovittamisen ongelmat eivät kuitenkaan ratkea pelkällä lainsäädännöllä. Vain alle 10 % isistä jää vanhempainrahan varassa hoitamaan lasta kotiin. Kyse on arvoista ja asenteista niin perheissä kuin työpaikoillakin.

Miguel Maahanmuuttaja ja Kaisa Kihlattu Igor Invandrare och Fanny Förlovad

Miguel, 24, on kotoisin Kolumbiasta. Hän muutti Suomeen neljä vuotta sitten saatuaan opiskelupaikan Teknillisestä korkeakoulusta. Loppuvuodesta Miguel sai valmiiksi diplomityönsä.

Miguel sai diplomityöhön rahoituksen yritykseltä, josta hänelle nyt tarjotaan työtä. "Itse asiassa työtarjouksia on tullut jo kolmesta yrityksestä", Miguel sanoo sujuvalla suomenkielellä. "Haluan jäädä Suomeen. Minulla on täällä kaikki." Nyt Miguel jännittää sitä, ehtiikö hän saada työperusteisen oleskeluluvan ennen kuin työnhaku aika päättyy.

Pari vuotta sitten Miguel alkoi seurustella Kaisan, 27, kanssa. Kaisan isä kuoli äkilliseen sairauskohtaukseen vuosi sitten. Äiti oli kuollut jo aiemmin. Sen jälkeen Kaisa perheen esikoisena otti hoitaakseen käytännön järjestelyt hautauksesta perunkirjoitukseen ja perintöveroihin. Tilanne on ollut sisaruksille rankka. Perintöverojen vuoksi pitää valita, pannaanko myyntiin perheen kesämökki vai omakotitalo.

Miguel on anonut jatkuvaa oleskelulupaa voidakseen jatkaa töitä Suomessa. Hän on nyt odottanut asiansa käsittelyä neljä kuukautta. "Tämä ei ole helppoa. Koko ajan kaiken yllä on epävarmuus."

Miguel toivoo voivansa asua ja työskennellä Suomessa sekä perustaa perheen.

Kokoomus haluaa huolehtia siitä, että tulevaisuuden Suomi on moniarvoinen ja että työntekijöitä riittää:

1. Miguel on kotiutunut Suomeen ja haluaa varmaan jossain vaiheessa myös Suomen kansalaisuuden. Kansalaisuuteen vaadittava kuuden vuoden asumisaika alkaa nykysysteemissä vasta, kun on valmistumisen jälkeen pysyvä työhön perustuva työlupa. Kokoomus on ehdottanut, että tätä oleskeluaikaa lyhennettäisiin neljään

- vuoteen ja siihen luettaisiin myös puolet opiskeluajasta. Näin Miguel voisi parin vuoden päästä saada kansalaisuuden ja suunnitella tulevaisuuttaan Suomessa.
2. Työntekijöiden oleskeluluville on poistettava saatavuusharkinta niillä aloilla, joilla on pulaa työvoimasta. Saatavuusharkinnasta vapautettavat alat määriteltäisiin erikseen vuosittain. Tavoitteena on saada Suomeen useampia Miguelin kaltaisia työntekijöitä. Tämä on vastuullista markkinataloutta.
  3. Maahanmuuttajien kotouttamisessa on panostettava kielikoulutukseen mm. lisäämällä eri lähtötasot huomioivaa opetusta sekä painottamalla maahanmuuttajien käytännön työelämävalmiuksia.
  4. Suomen kireä perintöverotus johtaa usein kohtuuttomiin tilanteisiin. Perintövero on asteittain poistettava kokonaan. Uudistus aloitetaan poistamalla perintö- ja lahjavero kokonaisuudessaan puolisolta, lapsilta ja omilta vanhemmilta. Tällä tavoin Kaisankin sisaruksilla olisi ehkä ollut mahdollista säilyttää kesämökin lisäksi myös perheen kotitalo. Myös yritysten sekä maa- ja metsätilojen sukupolvenvaihdosten verotusta on kevennettävä.

Olli Opettaja ja Taina Tutkija Lars Lärare och Frida Forskare

Olli Opettaja, 32, on filosofian maisteri ja pätkätyöläinen. Olli on naimisissa Taina Tutkijan, 30, kanssa ja heillä on kolme lasta.

Olli valmistui seitsemän vuotta sitten yliopistosta pääaineenaan Suomen historia. Hän hankki myös opettajan pätevyyden. Kuluneiden seitsemän vuoden aikana hänellä on ollut yhdeksän työpätkää historianopettajana.

"Eräässä kaupungissa minua kierrätettiin koulusta toiseen virkasuhteen välttämiseksi", Olli kertoo. Lisäksi resurssit ovat kouluissa pieniä ja työuupumus tavallista. Siihen vaikuttaa myös työpaikan jatkuva vaihtuminen. Niin ikään erityisopetuksen saatavuus on heikkoa, eikä opettajilla ole käytännössä mahdollisuuksia saada siirrettyä oppilasta erityisopetukseen. Vaikka opettajan työ on Ollille kutsumus, tuntuu pätkittäin tehty vastuullinen työ raskaalta. "On vaikea innostaa nuoria, kun on itse aivan uuvuksissa", hän sanoo.

Taina on tutkija Helsingin yliopistolla. Ollin tavoin hän on tehnyt useita pätkätöitä. Työ on ollut mielenkiintoista. Taina on kuitenkin ihmetellyt, miksi tutkimusresurssit ovat niin pienet. Hän on pari kertaa esittänyt esimiehilleen, että lisätään yhteistyötä yritysten kanssa. "Haluan tehdä tutkimusta, josta on oikeasti hyötyä ihmisille!" Taina sanoo.

Olli ja Taina ovat suunnitelleet asunnon ostoa Helsingin ympäristöstä. Pankissa asioidessaan he havaitsivat, että pätkätyöläisen on vaikea saada asuntolainaa. Tarjottu korkomarginaali on hurjasti korkeampi kuin niillä, joilla on vakituinen työpaikka.

Kokoomus pitää tärkeänä ihmisten työn jatkuvuuden turvaamista ja siitä tulevaa oman elämän hallinnan mahdollisuutta. Se edustaa vastuullista markkinataloutta:

1. Lainvastaisista, perusteettomista pätkätöistä on päästävä eroon. Kuntien valtionosuuksia tulee jakaa siten, että kunta saa sitä enemmän rahaa, mitä vähemmän se teettää pätkätöitä. Äitiyslomasijaisuudet on hoidettava vakituisella henkilökunnalla ja valtionhallinto velvoitettava vähentämään määräaikaista

- työsuhteita. Tällöin Ollille ja Tainallekin löytyisi varmasti vakituinen työ ja he saisivat asuntolainaa pienemmällä korolla.
2. Kuntien talousvaikeudet vaarantavat lasten ja nuorten hyvinvoinnin. Koulusäästöt koskettavat satojatuhansia oppilaita, perheitä ja opettajia. Ylisuuria opetusryhmiä ei tule sallia ja erityisopetusta on oltava riittävästi. Vastuullisessa markkinataloudessa me panostamme nuoriin.
  3. Yliopistojen taloudellista itsenäisyyttä on viipymättä lisättävä. Yliopistojen varainhankintaa on monipuolistettava siten, että yritysten lahjoitukset yliopistoille ovat kokonaan verovähennyskelpoisia.
  4. Suomalaisten yliopistojen tulee erikoistua ja keskittyä omiin vahvuuksiinsa. Laadukas perusopetus ja -tutkimus edellyttävät lisäpanostuksia yliopistojen perusrahoitukseen.
  5. Apurahalla työskenteleville tutkijoille on järjestettävä asianmukainen eläke- ja muu sosiaaliturva.

Ossi Opiskelija ja Aila Äiti Sture Student och Mia Mamma

Ossi, 19, purkaa kämppänsä keittiössä kauppakassia: tonnikalaa, nuudelipaketteja, paahtoleipää, 50 sentin appelsiinimehupurkkeja. Siinä ovat opiskelijakukkarolle sopivat herkut.

Ossi muutti kesällä Helsinkiin saatuaan opiskelupaikan ammattikorkeakoulu Stadiasta. Hän asuu kämppakämpässä Pohjois-Haagassa kahden muun opiskelijan kanssa.

"Pelkällä opintotuella ei maksa sekä vuokraa että ruokaa" - saati sitten osta opiskeluissa tarvittavaa tietokonetta. Jotkut Ossin kavereista saavat rahaa vanhemmilta, mutta Ossille asia ei ole aivan yksinkertainen. Ossin äiti Aila, 56, opiskeli aikoinaan merkonomiksi ja oli hyvässä työpaikassa pankissa. Ensimmäisen lapsen syntymän jälkeen hän halusi jäädä kotiin. Aila sai miehensä Keijon kanssa kolme lasta, joista kaksi vanhinta on jo muuttanut perheineen ulkomaille töihin.

Nuorimman lapsen muutettua pois kotoa Ailalle ja Keijolle tuli avioero. Aila lunasti pariskunnan yhteisen asunnon omakseen. Tätä varten hän joutui ottamaan melkoisen asuntolainan. Työpaikan saanti kuitenkin onnistui.

Ailalle on nyt valjennut, mitä vielä on edessä. Jos hän jää 63-vuotiaana eläkkeelle, hän ei pysty lyhentämään jäljellä olevaa asuntolainaa, koska lyhyen työhistorian vuoksi eläke jää pieneksi. Aila joutuu myymään asunnon, jossa hän on asunut suurimman osan elämästään ja kasvattanut kaikki lapsensa.

Vastuullisessa markkinataloudessa panostetaan koulutukseen ja opiskelijoihin:

1. Kokoomuksen mielestä yliopisto- ja ammattikorkeakouluopiskelijoiden opintorahaa tulisi korottaa 15 prosentilla eli nykyisestä 259 eurosta/kk noin 300 euroon/kk. Opiskelijan vapaan tulon rajoja olisi nostettava 20 prosentilla. Opintolainasta on tehtävä nykyistä parempi vaihtoehto nostamalla sen verovähennysoikeus 50 prosenttiin ja poistamalla verovähennyksen 2 500 euron omavastuuraja.
2. Toisen asteen opintotuki vaatii kokonaisvaltaista remonttia. Vanhempien tulot eivät saa vaikuttaa itsenäisesti asuvien 18-19-vuotiaiden opintotukeen. Myöskään

vanhempien vähävaraisuus tai haluttomuus tukea opiskelevaa lastaan ei saa olla opintojen edistymisen este.

3. Aila on ymmärtänyt, että hänen olisi kotiin jäädessään pitänyt edellyttää, että Keijo olisi maksanut hänelle yksityisen eläkevakuutuksen, joka olisi jäänyt Ailan turvaksi eron jälkeen. Tähän ex-miehellä olisi ollut varaa. Aila uskoi demareiden puheisiin siitä, että yksityiset eläkevakuutukset ovat arveluttavia. Nyt Ailaa harmittaa.
4. Kokoomus pitää tärkeänä pitkäaikaissäätämisen tukemista.
Pitkäaikaissäätäminen on tehtävä houkuttelevaksi vaihtoehdoksi parantaa omaa eläketurvaa. Vapaaehtoisille eläkevakuutuksille on myönnettävä veroetuja, ja piensijoittajien osakkeista saamille osinkotuloille on annettava osittainen verovapaus. Jokamiehen omistaminen on samalla keino sinivalkoisen pääoman kasvattamiseen, sillä juuri kotitaloudet haluavat sijoittaa kotimaisiin yrityksiin.

Sari Sairaanhoitaja Sara Sjuksköterska

Sari, 48, työskentelee sairaanhoitajana keskussairaalan vuodeosastolla. Hän on tyytyväinen saadessaan olla lähellä ihmisiä ja konkreettisena apuna.

Kuitenkin työolot sairaalassa ovat raskaat. Resurssit ovat riittämättömät, ja osastolle ei saada tarpeeksi hoitajia. Ylihoitajat ovat yrittäneet rekrytoida lisää työntekijöitä, mutta palkka ei houkuttele. Sarin ovat yllättäneet viime aikoina tulleet tiedot siitä, miten harva sairaanhoitajan koulutuksen saanut on töissä suomalaisessa sairaalassa. Sairaanhoitajamme valuvat mm. Norjaan ja jopa Australiaan. Osa tekee aivan muita töitä.

Sarin osastolla moni hoitaja on uupumuksen vuoksi sairaslomalla. Saristakin tuntuu, että perheelle ei jää annettavaksi mitään, kun työ vie mehut niin henkisesti kuin fyysisesti. Harrastuksetkin ovat jääneet, mutta työtä pitäisi jaksaa tehdä eläkeikään saakka.

Sari on huolissaan potilaista. Kaikki eivät pääse osastolta jatkohoitoon.

"Meille pitäisi saada enemmän henkilökuntaa", Sari toteaa ykskantaan. Hänen esimiehensä on vakuuttanut, että kaikki voitava on tehty sairaanhoitajien hankkimiseksi, mutta paikat eivät kiinnosta riittävästi.

Viime aikoina Saria on kauhistuttanut hänen juuri syntyneen siskontyttärensä Emilian tilanne. Emilia on vammaisen, mikä oli vanhemmille aluksi järkytys, josta kuitenkin selvittiin rakkaudella ja päättäväisyydellä. Sari on ihmetellyt, miksi Emilian vanhempia pyöritettiin viranomaiselta toiselle, juuri kun suru oli suurimmillaan.

Vastuullisessa markkinataloudessa tärkeästä ja raskaasta työstä maksetaan myös kunnollinen palkka:

1. Suomalaisilla on oltava oikeus saada laadukasta terveydenhuoltoa. Hoitojonot on kyettävä purkamaan kaikkialla Suomessa. Tämä edellyttää terveydenhuollon määrärahojen turvaamista.
2. Seuraavalla tulopoliittisella kierroksella on koulutettujen, naisvaltaisten alojen palkkoja nostettava reilusti. Nyt tarvitaan tasa-arvotupo. Valtion on korotettava valtionosuudella tuettava sellaista kuntasektorin palkkaratkaisua, jossa koulutetuille

ja naisvaltaisille aloille - kuten hoitoalalle - maksetaan keskimääräistä suuremmat palkankorotukset.

3. Sarin kaltaiset keskituloiset suomalaiset ovat tämän maan selkäranka. Työssä etenemiseen ja eteenpäin yrittämiseen kannustetaan keventämällä keskituloisten kireää verotusta. Palkansaajan työllään ansaitsemasta tulosta on jäätävä nykyistä enemmän omaan käyttöön. Ansiotulojen verotusta on edelleen kevennettävä maltillisesti kaikilla tulotasoilla. Maltillisilla, työllisyyttä tukevilla tuloveron kevennyksillä voidaan tukea tulopoliittista ratkaisua.
4. Jokaiselle suomalaiselle, joka palaa Suomeen takaisin työn vuoksi, on maksettava 1 000 euron muuttoavustus. Näin houkuteltaisiin myös sairaanhoitajia takaisin.
5. Vammaisen lapsen vanhempien pitää saada kunnan toimesta vastuuhenkilö, joka neuvoo kaikissa vammaisuuksiin ja -palveluihin liittyvissä kysymyksissä.

Seppo Sotaveteraani ja Leila Lotta Krister Krigsveteran & Leila Lotta

Seppo, 85, ja Leila, 82, tapasivat sodan aikana. Seppo haavoittui Ihantalassa kesällä -44. "Heinäkuun kolmantena sain kranaatin Ailaleen jalkaan poteroon syöksyessäni. Siitä tuli vähän kiire lähtö taaksepäin."

Helppoa ei ollut Leilallakaan. Kahdesti perhe lähti Äyräpäästä evakkoon. Lottana Leila näki sodan todelliset kasvot. Hän oli aluksi Viipurin sotasairaalassa, mutta siirtyi sen mukana Lahteen. "Laguksen joukkojen JSP:n kautta Seppokin tuli sitten Lahteen. Siellä me tapasimme."

Sepolla on sodan muistona 10 %:n invaliditeetti, mutta vamma ei koskaan estänyt häntä työnteosta. Seppo teki menestyksellisen työuran kaupungin vesilaitoksen insinöörinä. Leila oli kotona ja kasvatti perheen neljä lasta. Seppo ja Leila ovat niitä, joiden ansiosta Suomi nousi jaloilleen.

Viime vuosina Sepon vanha vaiva on kolottanut ja hän toivoisi saavansa kuntoutusta. "En halua valittaa, on Suomessa muillakin ongelmia."

Seppo ja Leila äänestivät vuonna 1994 Suomen EY-jäsenyyden puolesta ennen kaikkea turvallisuuden vuoksi. Vaikka EU:n tekemiset välillä ihmetyttävät, on pariskunta sitä mieltä, että EU on Suomelle hyvä asia. "Kun EU vain malttaisi keskittyä oleelliseen ja hoitaa asiat hyvin", Seppo puntaroi.

Seppo ja Leila ovat huolissaan Suomen turvallisuudesta. He ovat pohtineet myös Natojäsenyyttä. "Pitäisi miettiä tulevaisuutta: millaisessa maailmassa meidän lapsemme elävät. Siitä on lähdettävä, että tätä maata aina pystytään puolustamaan."

Kokoomuksen mielestä vastuullisuuteen kuuluu se, että päätöksiä tehdään tulevaisuutta ajatellen:

1. Suomesta tehdään maailman paras kokemuksen hyödyntäjä. Etelä-Pohjanmaalla sanotaan, että viisaus asuu vanhoissa naisissa. Tämä koskee myös vanhoja miehiä. Kunniavelka ja kiitollisuus sotiemme sukupolvelle ei koskaan pääty.
2. Sotilasvammalain mukaisesta haitta-asteesta on avopalveluiden osalta luovuttava. Maksuton avohoitopalvelu ja kuntoutus on taattava kaikille veteraaneille.

3. Leilan ja muiden kansaneläkeläisen eläkettä on nostettava 20 eurolla kuukaudessa.
4. EU:n on keskityttävä niihin asioihin, joissa jäsenmaat yksinään eivät ole tarpeeksi vahvoja. Painopisteenä on oltava ihmisten hyvinvointi, kestävä kehitys ja Euroopan turvallisuus. Yhteistyön tiivistyminen hyödyttää meitäkin. Suomen tulee olla EU:ssa aktiivinen. Päätöksenteon ytimessä voimme parhaiten ajaa suomalaisten etua.
5. Suomen puolustuksesta ensisijaisen vastuun kantavat aina suomalaiset itse. Yhteistyö EU:ssa vahvistaa turvallisuuttamme. Suomen jäsenyys Natossa vahvistaisi Suomen turvallisuutta ja kansainvälistä asemaa, mutta Suomea ei pidä viedä Natoon vastoin kansan tahtoa. Nato-jäsenyys edellyttää suomalaisten enemmistön tukea - kansanäänestystä, mutta myös poliittisten päättäjien yhteisymmärrystä. Se merkitsee, että seuraavan vaalikauden aikana Suomi ei liity Natoon.

Tapani Työtön Arvid Arbetslös

Tapani, 52, on työtön pieneltä paikkakunnalta Satakunnasta. 1998 lakkautettiin tehdas, jossa hän oli ollut töissä koulunpenkiltä päästyään. Tuotanto siirrettiin Viroon. Tapanille ei tuolloin löytynyt työkokemusta vastaavaa työtä omalta paikkakunnalta. Hän ilmoittautui työvoimatoimistoon työttömäksi työnhakijaksi.

Tapani ihmetteli, kun kukaan ei toimistolta ollut häneen missään yhteydessä, vaikka työministeriön internet-sivuilla näin luvattiin. Tapani mietti jo muuttamista muualle töiden perässä, mutta sitten työvoimatoimistolta vihdoinkin tarjottiin kurssia. Tapani mietti, että "kyllähän ne siellä työkkärissä tietävät, mikä työttömälle on parasta".

Seuraavat vuodet Tapanilla menivät erilaisten kurssien ja työnhakuvalmennusten suorittamisessa. Välillä Tapani oli taas työttömänä. Kerran Tapani tukityöllistettiin kunnalle. Siinä hommassa hän viihtyi. Työ tuntui mielekkäältä, mutta sekin päättyi heti tukijakson loputtua.

Tapani on selvittänyt, että hänelle voisi löytyä töitä Porista, mutta hänen ammattitaitonsa ei niihin hommiin ihan riitä.

Kokoomus haluaa tarjota Tapanille työtä, ei temppuja:

1. Työvoimahallinto on ollut sosialidemokraattien komennossa yhtäjaksoisesti vuodesta 1995. Se on valitettavasti johtanut siihen, että työtoimistot tarjoavat vuodesta toiseen samantyyppisiä työllistämistemppuja, kuten työnhakukursseja sekä tukityöllistämistä julkiselle sektorille. Työministeriön omienkin tutkimusten mukaan näiden työllisyystoimenpiteiden vaikutus on erittäin huono.
2. Työllisyysmäärärahoja on siirrettävä kursseista ja julkisen sektorin tukitöistä oppisopimuskoulutukseen, yritysten kanssa toteutettavaan ammatilliseen työvoimakoulutukseen sekä yksityisen sektorin tukitöihin. Kokemukset ovat opettaneet, että useat yksityiselle tukityöllistetyt saavat jatkaa myös tukikauden päätyttyä. Näin Tapani voisi työllistyä asuinpaikkakunnallaan tai sen lähetyvillä.
3. Toinen hyvä vaihtoehto on, että työvoimahallinto toteuttaa 3-4 kuukautta kestävästä koulutusjakson yhteishankintana porilaisen yrityksen kanssa. Tapanin kanssa koulutukseen osallistuu esim. 15 muuta henkilöä. Koulutus tapahtuu pääosin yrityksessä, ja sen päätyttyä Tapani työllistyy firmaan. Jotta tällainen olisi

mahdollista, työvoimahallinnon on oltava paljon aiempaa avoimempi tekemään yhteistyötä työvoimaa tarvitsevien yritysten kanssa. Tämä on vastuullista markkinataloutta.

Ylva Yksinhuoltaja Eva Ensamförsörjare

Vaasalainen Ylva, 35, työskentelee kaupan kassalla. Kolme vuotta sitten Ylva erosi sittemmin ulkomaille muuttaneesta miehestään.

Ylvalla on kotona 5-vuotias Markus ja 10-vuotias Milla. Viime keväänä hiihtolomien jälkeen lapset kertoivat kotona luokkakavereidensa matkoista Lappiin. Ylva haluaisi antaa lapsille samanlaiset mahdollisuudet harrastaa kuin heidän kavereillaankin. Yksinhuoltajalla raha ei tahdo riittää - ei edes perustarpeisiin. Ylva mainitsee alati nousevat sähkölaskut.

"Venytin penniä ja sain ostetuksi uudet sukset kummallekin. Nyt sitten pitäisi mennä hiihtämään, mutta on vesikelit!"

Milla-tytär on kertonut, että naapurissa olevan ylä-asteen pihalla on kaupiteltu huumeita. Ylva on huolissaan siitä, onko Millalla järkevää tekemistä iltapäivisin koulun jälkeen, kun hän itse on vielä töissä. Markuksen nouto päiväkodista tekee sekini välillä tiukkaa. Työpäivät kassalla ovat joskus pidemmät kuin päiväkotien aukioloajat. Ylva on pyrkinyt sopimaan työaikansa siten, että ehtii lapsensa hakemaan. Aina se ei ole onnistunut. Onneksi joku ystävistä on silloin auttanut.

Kokoomuksen mielestä politiikkaa on tehtävä perheille eikä perheiden sopeuduttava politiikkaan:

1. Lapsiperheiden, etenkin yksinhuoltajien, toimeentuloa pitää parantaa. Lapsilisät on sidottava indeksiin, jotta ostovoima säilyy, ja yksinhuoltajakorotus on nostettava nykyisestä 36,60 eurosta 45 euroon.
2. Huumeongelma on todellisuutta Suomessa. Lasten ja nuorten huumeidenkäytön ehkäiseminen kysyy kodin ja koulun yhteistyötä. Poliiseja pitää olla tarpeeksi niin, että heitä näkyy katukuvassa niin taajamissa kuin harvaankin asutuilla alueilla. Myös poliisin käyntejä kouluissa on lisättävä.
3. Kouluihin tulee lisätä iltapäivätoimintaa vapaaehtoisjärjestöjen tuella.
4. Päiväkotien aukioloaikoja on parannettava, jotta Ylvan ja muiden samassa tilanteessa olevien arki helpottuu.
5. Ilmaston lämpeneminen on koko maapalloa koskeva uhka. Päästöjen hillintä edellyttää aidosti globaalin ilmastososimuksen syntymistä, jossa kaikki saastuttajat ovat mukana.
6. Suomi on pieni maa, mutta voimme vaikuttaa omalla esimerkillämme EU:ssa ja muilla kansainvälisillä foorumeilla. Meidän on täytettävä omat päästötavoitteemme ja oltava esimerkillinen ympäristön ja ilmaston puolesta puhuja.
7. Suomalaisen energiantuotannon on oltava monipuolista ja mahdollisimman omavaraista. Uusiutuvien energianlähteiden - vesivoiman ja bioenergian käyttöä on lisättävä.
8. Ydinvoiman lisärakentaminen on perusteltua. Se on päästötön ja saasteeton energiamuoto. Lisäydinvoimalla voidaan taata, että kotien sähkölaskut pysyvät kohtuullisina.

9. Vastuu planeetan tulevaisuudesta kuuluu jokaiselle. Liikenteessä on tuettava uudempien, turvallisempien ja ympäristöystävällisempien autojen hankintaa. Autoverotuksen painopistettä on siirrettävä ostamisen verottamisesta käytön verottamiseen. Dieserveroa on alennettava. Joukkoliikenne on pidettävä elinvoimaisena.

Yrjö Yrittäjä ja Outi Omaishoitaja Fredrik Företagare och Hedda Hemvårdare

Yrjö, 53, on pakettiauton kuljettaja ja yrittäjä, joka perusti 13 vuotta sitten oman toiminimensä "Ykän kuljetus". Töistä ei Yrjöllä ole ollut pulaa. "Vapaapäiviä ei oo tullut pidettyä neljään vuoteen; paitsi joulua ja juhannus." Rungas kaksi vuotta sitten Yrjö oli ohitusleikkauksessa, silloin hän piti "kuuden päivän sairausloman".

Töitä on nykyin siinä määrin, että Yrjö haluaisi palkata avukseen yhden tai kaksi työntekijää. Jonkin verran hän on saanut tähän liittyviä käytännön asioita selvitettyä, mutta kaikenlainen byrokraatia tuntuu vievän aivan liikaa aikaa itse työnteolta. Työllistämisen kustannuksetkin ovat alkaneet Yrjöä hirtittää: "Kaikkine kuluineen työntekijän palkan saa kertoa kahdella."

Outi-vaimon, 49, äidin sairastuttua tämä muutti asumaan Yrjön ja Outin luo, ja Outi jäi kotiin huolehtimaan 80-vuotiaasta äidistään. Outi joutui jättämään kanslistin viran alasteen koululla, kun muuten ei olisi voinut tehdä sitä minkä hän oikeaksi näki.

Outin äiti voi nyt jo vähän paremmin ja Outi toivoisi voivansa palata takaisin työelämään. "Kunpa voisinkin käydä töissä niin, että ehtisin hoitaa myös äitiäni", Outi huokaa.

Yrjö toivoo voivansa jatkaa yrityksessään eläkeikänsä saakka. "Se kyllä olisi hyvä, että politiikassa näiden Nokioitten ja kaiken tekniikan lisäksi muistettaisiin meidän perinteisemmätkin pienyrittäjät."

Vastuullisessa markkinataloudessa työllistämistä ei pyritä holhoamaan vaan kannustamaan:

1. Byrokraatiaa pitää keventää yrittäjän harteilta. Nyt turha byrokraatia syö aikaa itse työnteolta. Työllistämisen kynnyksiä on madallettava. Työnantajalle palkkaamisesta aiheutuvia sivukuluja on madallettava. Ns. matalapalkkatuki on ulotettava koskemaan nykyistä suurempaa joukkoa - erityisesti nuoria aikuisia.
2. Yrittäjän ansioiden verotusta on kevennettävä niin palkkatulojen kuin yrityksestä nostettavan osingon kohdalla. Tällä tavoin kannustetaan yhä useampia suomalaisia työllistämään itsensä ja muita.
3. Lainsäädäntöä on muutettava siten, että omaistaan hoitavalle palkansaajalle annetaan mahdollisuus tehdä lyhennettyä työpäivää.
4. Omaishoidontuelle on määriteltävä yhtenäiset, hoidon vaatavuuteen perustuvat kriteerit ja varattava omaishoitoon tarvittavat määrärahat. Omaishoitajien vapaapäivien määrä on nostettava neljään päivään kuukaudessa.

TÄMÄ VAALIOHJELMA ON tehty yhdessä suomalaisten kanssa. Korvakiertueella kuulumme ja näimme paljon - ja opimme vielä enemmän. Kiitos siitä. Toivottavasti tämä näkyy myös politiikassamme.

Tässä vaaliohjelmassa olevien tarinoiden ihmiset eivät ole oikeita. Mutta tarinat ovat tosia ja sitaatit Korvakampanjassa kuultuja.